

علوم و فنون ادبی

۱-گزینه «۱» - زبان پهلوی، زبان رسمی دوران ساسانی بود. از آنجا که این زبان، اساساً به ناحیه پارس تعلق داشته است و در مرحله‌های میان فارسی باستان و فارسی نو (دری) قرار دارد، آن را «فارسی میانه» نامیده‌اند. (سراسری) (پایه دهم - درس چهارم - تاریخ ادبیات) (متوسط)

۲-گزینه «۳» - عبارت صورت سؤال از کتاب تاریخ بلعمی و مربوط به دوره سامانی است که تعداد لغات عربی در آن اندک است. متن سؤال از ویژگی‌های سایر گزینه‌ها برخوردار است.

(سراسری داخل کشور انسانی - ۱۴۰۱) (پایه دهم - درس چهارم - تاریخ ادبیات) (متوسط)

۳-گزینه «۴» - مجله بهار که نشریه ادبی محسوب می‌شد، در سال‌های مشروطه به‌وسیله میرزا یوسف خان اعصابی آشتیانی (پدر پروین اعتصامی) منتشر شد و پس از آن دو مجله «دانشکده» و «نوبهار» با مدیریت ملک‌الشعرا بهار به عرصه ظهور رسیدند.

(سراسری) (پایه دوازدهم - درس اول - تاریخ ادبیات) (متوسط)

۴-گزینه «۳» - فیلم‌نامه «جای پای خون» از آثار سیدمهدی شجاعی است. (سراسری داخل کشور انسانی - ۹۹) (پایه دوازدهم - درس هفتم - تاریخ ادبیات) (متوسط)

۵-گزینه «۱» - بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۲»: صور خیال، جدید و نو هستند و تکرار تصاویر شاعران دوره‌های قبل نیستند. گزینه «۳»: این ویژگی مربوط به قلمرو فکری دوره انقلاب اسلامی است؛ نه ادبی. گزینه «۴»: این ویژگی مربوط به قلمرو زبانی است؛ نه ادبی.

(سراسری داخل کشور انسانی - ۱۴۰۱) (پایه دوازدهم - درس دهم - سبک‌شناسی) (متوسط)

۶-گزینه «۲» - «بدوک» از فیلم‌نامه‌ها و «ضیافت» و «جای پای خون» و «کشتی پهلوی گرفته» حاصل تجربه‌های داستانی سیدمهدی شجاعی خصوصاً در زمینه ادبیات مذهبی است. (سراسری داخل کشور انسانی - ۱۴۰۲) (پایه دوازدهم - درس هفتم - تاریخ ادبیات) (متوسط)

۷-گزینه «۴» - «کوتاهی جملات و ایجاز» از ویژگی‌های نثر سبک خراسانی در دوره سامانی است. (سراسری داخل کشور انسانی - ۹۹) (پایه دهم - درس دوم - سبک‌شناسی) (متوسط)

۸-گزینه «۲» - بیت «گل بخندید و باغ شد پندرام ای خوشایین جهان، بدین هنگام» سروده فرخی سیستانی، شاعر قرن چهارم و نمونه‌ای از شعر سبک خراسانی است.

(سراسری داخل کشور انسانی - ۹۹) (پایه دهم - درس هفتم - سبک و سبک‌شناسی) (متوسط)

۹-گزینه «۴» - با توجه به «ایجاز و اختصار در لفظ و معنا» و «کوتاهی جملات» و «تکرار واژگان» و «محتوای دینی»، این متن از کتاب ترجمه تفسیر طبری، از نمونه‌های موفق نثر دوره سامانی به شمار می‌رود.

(سراسری داخل کشور انسانی - ۱۴۰۰) (پایه دهم - درس هفتم - سبک و سبک‌شناسی) (متوسط)

۱۰-گزینه «۱» - «نفحات الانس، تحفة الاحرار و بهارستان: جامی رساله دلگشا و صد پند و موش گریه و اخلاق الاشراف: عبید زاکانی لمعات و عشاق‌نامه: فخرالدین عراقی مجالس سبعة، فیه ما فیه و دیوان شمس و مثنوی معنوی: مولانا توجه: تذکرةالاولیا اثر عطار و جمشید و خورشید اثر سلمان ساوجی است.

(سراسری با تغییر) (پایه یازدهم - درس اول - تاریخ ادبیات) (دشوار)

۱۱-گزینه «۱» - چون واژگان غرق و حلق حروف اصلی ندارند. قافیه بیت غلط خواهد بود.

واژگان قافیه در سایر گزینه‌ها:

گزینه «۲»: کمینم - نازنینم

گزینه «۳»: می‌زنم - گردنم

گزینه «۴»: دخت - پخت

(سراسری داخل کشور انسانی - ۹۹) (پایه دهم - درس یازدهم - قافیه قواعد) (متوسط)

۱۲-گزینه «۴» - قاعده قافیه در ابیات ۱، ۲، ۳، یک است؛ زیرا بعد از حذف حروف اضافی، حروف قافیه به «ا» یا «او» ختم می‌شود، ولی در گزینه «۴» این چنین نیست.

واژگان قافیه در گزینه‌ها:

گزینه «۱»: مبادا - رویا

گزینه «۲»: پهلوی - جو

گزینه «۳»: عقبی - بینا

گزینه «۴»: سینه - کینه (سراسری با تغییر) (پایه دهم - درس یازدهم - عیوب قافیه) (متوسط)

۱۳-گزینه «۱» - کلمات قافیه «غیب» و «عیب» و «حروف قافیه» - «ب» است که مطابق الگوی مصوت و دو صامت می‌باشد. حروف قافیه در سایر گزینه‌ها «مصوت + یک صامت» است. (سراسری داخل کشور انسانی - ۹۶) (پایه دهم - درس یازدهم - قافیه قواعد) (متوسط)

۱۴-گزینه «۲» - وزن مصراع گزینه «۲»: مفتعلن مفتعلن مفتعلن مفتعلن (سراسری داخل کشور انسانی - ۱۴۰۱) (پایه یازدهم - درس هشتم - پایه‌های آوایی) (متوسط)

۱۵-گزینه «۲» - بررسی گزینه‌ها:

گزینه «۱»: «مفعول فاعلاتن مفاعیل فاعلن (مستفعلن مفاعیل مستفعلن فعل)؛ وزن شعر دولختی یا دوری نیست.

گزینه «۲»: «مفعول مفاعیلن // مفعول مفاعیلن (مستفعلن مفعولن // مستفعلن مفعولن)

گزینه «۳»: «مفتعلن مفاعیلن // مفتعلن مفاعیلن: دولختی است، اما به دو صورت قابل دسته‌بندی نیست.

گزینه «۴»: «مفتعلن مفتعلن فاعلن دولختی نیست و به دو صورت قابل دسته‌بندی نیست. (سراسری) (ترکیبی - وزن شعر) (دشوار)

۱۶-گزینه «۴» -

آ س مان صا ف ش با رام // یخ ت خن دان ز مان رام

—UU//—U—//—UU//—U—

(سراسری داخل کشور انسانی - ۱۴۰۱) (پایه یازدهم - درس هشتم - پایه‌های آوایی) (متوسط)

۱۷-گزینه «۴» - هجاهای بلند: از، تا، آ، مد، هج، ران، در، مر، آ، وا، رفت (۱۱ مورد)

توجه: با توجه به اختیارات شاعری «رفت» در پایان مصراع دوم، هجای بلند محسوب می‌شود.

هجاهای کشیده: پای، دیم، درد، دیم، دست (۵ مورد)

(سراسری داخل کشور انسانی - ۹۹) (ترکیبی - اختیارات شاعری) (متوسط)

۱۸-گزینه «۴» - بررسی گزینه‌ها:

گزینه «۱»: وزن بیت: —UU—UU—U— ———UU—UU—U— ← فاعلاتن فاعلاتن فعلن (فعلن)

گزینه «۲»: وزن بیت همسان تک‌لختی است.

گزینه «۳»: ابدال: آمدن «فعلن» - «ه» به جای «فعلن: UU—» در رکن پایانی هر دو

مصراع / حذف همزه: یاد آمد ← یادامد، فریاد آمد ← فریادامد

گزینه «۴»: در مصراع اول فقط همزه در واژه «آمد» حذف می‌شود.

(سراسری با تغییر) (ترکیبی - عروضی) (دشوار)

۱۹-گزینه «۴» - وزن شعر «مفاعیلن فاعلاتن مفاعیلن فاعلن» است، بنابراین اختیار «آوردن فاعلاتن به جای فاعلاتن» در رکن اول مصراع دیده نمی‌شود.

گزینه «۱»: ابدال: آمدن فعلن (—) - بی نیست) به جای فعلن (UU—: م م خور) در رکن پایانی مصراع دوم

گزینه «۲»: بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه: هجای دهم (ی) مصراع دوم در «رخنه» به ضرورت وزن باید بلند تلفظ شود. کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند: در مصراع اول هجای پنجم (بی) در «خنده‌رویی» به ضرورت وزن باید کوتاه تلفظ شود.

گزینه «۳»: هجای کشیده پایان مصراع دوم باید بلند تلفظ شود.

(سراسری با تغییر) (پایه دوازدهم - ترکیبی - اختیارات شاعری) (دشوار)

۲۰-گزینه «۲» - تشبیه گسترده: زلف چو چوگان، زلف (مشبه)، چو (ادات تشبیه)، چوگان (مشبه‌به) / تشبیه فشرده: گوی دلم (اضافه تشبیهی یا فشرده اضافی)، دلم (مشبه)، گوی (مشبه‌به) بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: تشبیه گسترده: تیشه فرسودن فرهاد مانند بازی بچگانه است. (دو تشبیه)

گزینه «۳»: تشبیه گسترده: [تو] چون مرغ / تشبیه فشرده: ندارد

گزینه «۴»: تشبیه گسترده: ندارد/ تشبیه فشرده: آتش مهر (اضافه تشبیهی یا فشرده اضافی) (سراسری با تغییر) (پایه یازدهم - درس سوم - آرایه‌های ادبی) (متوسط)

۲۱-گزینه «۴» - مجاز: عالم ← مردم، انسان‌ها / تشبیه: عالمی چو زلف تو بی‌قرار هستند. / اغراق: بی‌قرار بودن مردم جهان با دیدن زیبایی زلف تو (معشوق) توصیفی بیش از حد معمول است. / جناس ناقص: دیده و دید / تضاد: بی‌قرار و قرار

(سراسری) (ترکیبی - آرایه‌های ادبی) (متوسط)

۲۲-گزینه «۲» - بررسی گزینه‌ها:

گزینه «۱»: تلمیح: اشاره دارد به داستان حضرت خضر و چشمه آب حیات / تشبیه: چون عقیق - بادیه عشق (۲ تشبیه)

گزینه «۲»: تلمیح: اشاره دارد به داستان حضرت که در گهواره به سخن آمد. / تشبیه: غنچه چون عیسی - مهد شاخ - گل چو مریم - مهر خاموشی (۴ تشبیه)

گزینه «۳»: تلمیح: اشاره دارد به داستان یوسف و زلیخا / تشبیه: چون زلیخامشربان (یک تشبیه)

گزینه «۴»: تلمیح: اشاره دارد به داستان حضرت ابراهیم و حضرت موسی

(سراسری) (ترکیبی - آرایه‌های ادبی) (متوسط)

۲۳-گزینه «۴» - ایهام تناسب: آهو (مصراع اول): (۱) عیب و گناه (معنای موردنظر)، (۲) نوعی جانور که با سگ و صحرا تناسب دارد. تازی: (۱) می‌دوانی (معنای موردنظر)، (۲) نوعی سگ شکاری که با سگ و آهو و صحرا تناسب دارد.

تشبیه: نفس چون سگ / صحرائی قناعت (اضافه تشبیهی)

ایهام: آهو (مصراع دوم): (۱) نوعی جانور، (۲) عیب و نقص

استعاره: صحرا (قناعت)

(سراسری با تغییر) (ترکیبی - آرایه‌های ادبی) (متوسط)

- ۲۴-گزینه «۴» - تشبیه: حلاوت‌خانه وحدت = بیت ت
ایهام: قلب: (۱) دل، (۲) سکه تقلبی = بیت ب
لف و نشر: لفها (لطف و قهر) - نشرها (نظر مرحمت و حلقه فتراک) = بیت ب
موازنه: دوبه‌دو واژه‌های هر دو مصراع سجع متوازن و متوازی هستند. = الف
(سراسری با تغییر) (ترکیبی - آرایه‌های ادبی) (متوسط)
- ۲۵-گزینه «۱» - مفهوم مشترک بیت مرتبط با بیت صورت سؤال: تأثیرگذار بودن راز و نیاز و
گریه سحرگامی (شبانه) و صفا یافتن دل به واسطه آن
گزینه «۲»: بی‌تأثیر بودن گریه و زاری مصنوعی و غیرواقعی
گزینه «۳»: شکایت شاعر از بداقبالی و تغییرناپذیری بخت بد او
گزینه «۴»: اغراق و بزرگ‌نمایی در توصیف اشک
(سراسری) (ترکیبی - قرابت مفهومی) (متوسط)
- ۲۶-گزینه «۴» - مفهوم مشترک بیت مرتبط با بیت صورت سؤال: آمادگی عاشق برای بذل
جان به پای معشوق
گزینه «۱»: توصیف زیبایی اغراق‌آمیز معشوق
گزینه «۲»: داشتن آرزوی وصال یار
گزینه «۳»: تسلیم بودن در برابر خواست معشوق
(سراسری) (ترکیبی - عروض) (دشوار)
- ۲۷-گزینه «۱» - مفهوم مشترک ابیات گزینه‌های «۱»، «۲»، «۳» و «۴» و بیت صورت سؤال: صبر و
شکیبایی در برابر مشکلات موجب موفقیت و سربلندی است. (توصیه به صبر در برابر
مشکلات)
مفهوم بیت گزینه «۱»: شاعر در مقابل توصیه طیب به صبر و شکیبایی، ناتوان است
(ناشکیبایی عاشق). (سراسری) (ترکیبی - قرابت مفهومی) (متوسط)
- ۲۸-گزینه «۲» -
بیت (ت): بی‌اعتباری دنیا (عجوز = استعاره از دنیا)
بیت (الف): فراغت خاطر (چه آسوده است...)
بیت (ب): خویشتن‌داری (عنان نفس را محکم داشتن)
بیت (پ): توصیه به فروتنی (از آستان مگذر)
(سراسری با تغییر) (ترکیبی - آرایه‌های مفهومی) (متوسط)
- ۲۹-گزینه «۴» - ابیات گزینه‌های «۱»، «۲» و «۳» ویژگی‌های سبک خراسانی و بیت گزینه
«۴» ویژگی سبک عراقی را دارد. تشریح گزینه‌ها:
گزینه «۱» و «۲»: دارای مضمون پند و اندرز به زبان ساده است و جنبه عملی و دستوری
دارد (ویژگی فکری سبک خراسانی).
گزینه «۳»: معشوق در این بیت زمینی است. (ویژگی فکری سبک خراسانی)
گزینه «۴»: بیان فراق (ویژگی فکری سبک عراقی)
(سراسری) (پایه یازدهم - درس چهارم - سبک عراقی) (متوسط)
- ۳۰-گزینه «۱» - سراینده ابیات: سعدی شاعر قرن هفتم است. تشریح گزینه‌ها:
گزینه «۲»: واژه‌های قافیه: جواب و ناصواب / هوش و خموش
گزینه «۳»: مفهوم مشترک: توصیه به سنجیده‌گویی و سکوت
گزینه «۴»: وزن ابیات: مفعلمن مفعلمن فاعلن
(سراسری) (ترکیبی - عروض) (متوسط)